

A Kincskereső KISS ANNÁNÁL

„... a gyermek egész élete
költészet és valóság között imbolyog.”

Kiss Anna verseiben boszorkányok röpködnek, hegyek születnek kőtojásból, rézerdőben járunk és margarétával pecsételik le útlevelünket; ebben a világban minden megeshet, a mindennapi a furcsa, és a csoda a természetes. Mégsem mozgunk benne idegenként: a kisgyermekkorban hallott mesék, a sokhelyütt még élő népi hiedelmek csodái öltenek új „kisannás” köntöst e versvilágban, és gyakran azt érezzük: a mi halvány álmaink színesednek ki verseiben. Mintha maguk a dolgok vetnék le hétköznapi szürkességük álarcát, s tündökölnének igazi, de csak a költő előtt megmutatkozó szépségükben.

– *Hogyan teremődik meg a költő csodálató és csodát idéző képessége? Hogyan válik valaki költővé?* – Ezzel a kérdéssel állítottam be Kiss Annához, akinek verseivel eddig is gyakran találkozhattatok a Kincskereső lapjain.

– Talán akkor kezdődik az egész, amikor az ember először döbben rá, hogy ez a világ van, és ő is benne; amikor először látja meg a mindennapi dolgokban a csodát, amikor ráeszmél, hogy élni gyönyörűség. Én ezt először kislány koromban éreztem. Egy tavaszi napon, mikor már levetettük a téli gúnyát, nagyanyám öreg háza előtt, a falnál kuporogtam – a kertben égették a szemetet, virágozott a tulipán, a jácint... a füstszagtól, a jácint jószagától egyszercsak elfogott az a megnevezhetetlen boldogság, amit azóta sokszor érzek, ami semmihez sem hasonlítható. Én akkor még a betűt sem ismertem, de költő azóta vagyok.

És hát gyönyörű emberek közt éltem. Volt nálunk, Zsadányban, egy öregember, bizonyos Szilágyi Sándor, akit a szó szoros értelmében a falu tartott el, aki még rideg pásztor volt, szabad ember, és az is akart maradni. Afféle ember, akinek máshoz nem is volt szerencséje. Csodálatos meséi voltak, minden nyomorúsága mesévé változott vén korára, lélegzetelállító, igaz mesékké. Ennek fejében ételt, pipadohányt, jó szót, télidőben szállást is kapott. Élete utolsó nyarán bogárhátú házat épített magának – nagyobbacska tyúkólat –, amit mi palotának vélünk öcsémmel, a „bogárhátú” szót áhítattal ejtettük ki a szánkon, és egész nyáron hordtuk a vályogot meg a sarat. Mire felépült, tél lett, maradt mezeletlen. Karácsony táján anyánk kóstolóval szalasztott Szilágyi bácsihoz, meg ünnepi kaláccsal. Kiderült, hogy azokban a napokban igen sok gyereket szalasztottak hozzá effélével; ott ült a gerendákról lelógó kolbászok, sonkák erdeje alatt rossz szívével, tüdejével, kolbászforma öreg lábaival, s boldogan körbemutatott: „Láttatok már ekkora gazdagságot?!” És szilveszterre meghalt.

Akkor a népi gyermekjátékokat még nem könyvből tanultuk, a kicsik a nagyoktól lesték el tízpercben az iskolaudvaron meg a libalegelőn. Egyszerre jártunk Hajdú igazgató úr állami általános iskolájába, meg a másikba, a Szilágyi Sándor-félebe, ahol sem évnnyitó, sem évváró nem volt, továbbá szamarak padja

sem. Sok nagysorsú öregember, öregasszony tudományával gyarapodtunk, így füleltünk ki a világba kerékgyártó műhelyből, kovácsműhelyből, meg a rakott-sparheltek mellől. Ezt hívják az élet iskolájának, mert ettől nem lesz tintás a nebuló füle.

– *Hadd idézzek a Kisértének című kötet elé irt önéletrajzi vallomásából: „Eszmélkedésem idejének helyei Gyula, Zsadány, Debrecen, felnőtte Orosháza, Debrecen tett, íróvá a Hortobágy.*

– Eszmélkedésem idejéről már beszéltem. Debrecenbe tanulni mentem, az Orvostudományi Egyetemre. Mint aki ennek a világnak egész életével tartozik, meg akartam váltani a világot, orvos akartam lenni. Azonkívül, hogy a világot nem megváltani kell, még rossz helyen is kezdtem. Nem volt nekem való, harmadéven már világosan láttam. Akkor mentem el tanítani. Alkotó embernek hitem szerint ezt a két dolgot kell megpróbálni: tanítani, gyógyítani. Nem is tudok ezeknél fontosabbat, talán még a kenyér megteremtése ilyen fontos. Az egyetemi kudarc után igyekeztem a világból is kimenni, de csak a Hortobágyig jutottam, ide szegődtem nevelőnek egy tanyasi kollégiumba, Elepre. Valójában a Hortobágy tett költővé: hatalmas térség, tücskök és békák harsogása, ez a szemnek és léleknek egyaránt határtalan vidék. Azt a gyermekkori magamat találtam én meg ott, s a nekem való munkát. Az élet diktálta a feladatokat, papírevés, szócséplés jóformán semmi; a gyerekekkel hamar összeszoktunk, komolyan vettük a dolgunkat. Hogy a szokásos kifejezéssel éljek, ez volt az én „hősi korszakom”, szerencsés gyermekkorem után életem második nagy szerencséje.

– *Mikor került Budapestre?*

– Hatvanháromban férjhez mentem, a férjem után jöttem Pestre. A házasság azóta felbomlott, a tanítás maradt. A Szinyei Merse Pál Általános Iskola és Gimnázium a munkahelyem, orosz és magyart tanítok. Levelezőn végeztem el a főiskolát. Nagyon szeretek tanítani. Nekem nem szoktak fegyelmezési gondjaim lenni, pedig a gyerekek maguk is azt mondják, nem vagyok „igazi tanár”, nincs meg a „három lépés”, és ha azt tűztem volna ki célul magamnak, most törhetném a fejemet, hol rontottam el? Csak hogy én egyfolytában annak örülök, hogy úgy van, ahogy van. Hozzám visszajárnak a volt diákjaim, s bizony erre szükségük is van, mert az élet nehezebb házi feladatokat ad fel egy fiatalnak, mint amilyeneket én adtam fel nekik annak idején. És hát a sikereket is viselni, illően ünnepelni kell, még ezt is most tanulja az ifjabbik, a „malacbanda”. Magyart csak két éve tanítok, s nagyon örülök, hogy erre is sor kerülhetett. Az anyanyelvet jól tanítani nehéz, de sok örömmel járó kötelesség, mert az ép beszéd s az ép gondolkodás egyazon dolgok. Tapasztalom, hogy a mai gyerek ebben hátrányos helyzetű hozzá-
m képest, ráadásul én színes, érzékletes nyelvet tanultam, így a beszéd gyönyörűségét is jól ismerem, amióta az eszemet tudom.

– *Az utóbbi időben egyre több gyerekekhez szóló versét olvashatjuk a Kincskeresőben és másutt is. Ezek nagy része nemrégiben kötetben is megjelent, A holdnak háza van címmel...*

– Ennek a könyvnek három birodalma van. Az első a kis verseké – ezek közelítenek leginkább ahhoz, amit általában verseknek neveznek. A másik birodalom – két versciklus – a verses meséké, Ciprián, a madaras huszár és a szélmolnárok, illetve Verébféjes krónika címmel. A Verébféjes krónika az én saját „világtörténelmem”, cserébe a világegésekért körbejáróm félelmetes figuráit (a terrek kánt, a harcias gót herceget), bebizonyítom róluk, hogy nevetségesek. Ezt a hajlandóságot a Szilágyi Sándor-féle iskolában tanultam, örökre hálás vagyok érte. A harmadik birodalom kicsi prózákat, illetve prózaverseket tartalmaz, Viselt dolgaink címmel. Felnőtt és gyermek beszélget bennük. Ezek az írások arról szólnak, hogyan fedezi fel a gyermek a való világot, és a való világgal együtt a költészetet. Tény, hogy a gyermek egész élete költészet és valóság között imbolyog. A ciklus minden darabja ehhez tükör. Sok tükröt akarok csinálni, hogy kedvére láthassa magát bennük a gyermek.